

Kokousmuistio

30.1.2023

 VN/13779/2022
 VN/13779/2022-VM-20

 Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja
 digitalisointihanke

Tutkimusjaoston kokous 1/2023

Aika 27.1.2023 klo 12.00-15.00

Paikka TEAMS

 Osallistujat Soili Vasikainen, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
 Mikko Peltonen, maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja,
 Ulla Äänismaa, ympäristöministeriö, poissa 12.15-12.45
 Juho Jokinen, valtioneuvoston kanslia, poissa
 Satu-Anniina Pakarinen, Suomen Akatemia
 Esa Paunula-Ontto, Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
 Ella Bingham, Aalto yliopisto
 Matti Honkala, Lapin yliopisto
 Minna Sutela, LAB Ammattikorkeakoulu
 Anna Maria Nuutila VTT Oy
 Jutta Petäjä, Luonnonvarakeskus, poissa sijainen Henri Mäkinen

 Marita Virtanen, valtiovarainministeriö, asiantuntija,
 Mikko Lehtonen, valtiovarainministeriö, asiantuntija
 Ulla Suomela, valtiovarainministeriö, sihteeri

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 12.00.

2 Ilmoitusasiat

Todettiin poissaolijat ja sijaiset.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 20.1.2023 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi. Vakioehtoasiat päätettiin siirtää kokouksen ensimmäiseksi asiaksi.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (5/2022 16.12.2022) muistio.

5 Vakioehdot

Todettiin tiedoksi valtionavustushankkeessa laadittu vakioehtomalli ja vakioehto-opas. Vakioehdoilla tarkoitetaan päätösehdotuksiin liittyviä ehtoja, jotka koskevat kaikkia kyseisen avustuksen saajia. Erityisehdoilla tarkoitetaan yksittäiseen päätökseen liittyviä ehtoja. Erityisehdoilla voidaan rajata tai

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Puhelin
Telefon
Telephone
Faksi
Fax
Fax
s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

täydentää vakioehtoja. Oikaisuvaatimuksia tai muutoksia voidaan hakea erityisehtoihin, mutta ei vakioehtoihin. Vakioehdot julkaistaan päätöksen liitteenä.

Nykyisellään ehdoissa on ollut erilaisia variaatioita ja niihin on voitu sisällyttää sekä viranomaisia että avustuksen saajia koskevia ehtoja. Vakioehtoihin kirjoitetaan vain avustuksen saajia koskevia ehtoja. Ehdoissa on kerrottava kaikki ne seikat, joihin aiotaan vedota esim. takaisinperinnöissä. Ehtojen tulee olla myös välttämättömiä. Viranomaisella tulee olla toimivalta asettaa ehtoja ja ehdoissa pitää ottaa huomioon muuta lainsäädäntöä ja sen noudattamista. Ehtoja on tällä hetkellä myös esitetty mm. viranomaisten nettisivuilla tai erilaisissa ohjedokumenteissa.

Vakioehdot varmistavat hyvän hallinnon toteuttamista ja kaikkien saajien kohtelemista tasa-arvoisesti. Valtionapuviranomaisella voi olla useita erilaisia ehtoja (esim. yleisavustukset, erityisavustukset, investointiavustukset). Ehtojen laadinnassa tulee käyttää asiantuntijoita ja ehtoja päivitetään säännöllisesti.

Valtionavustushankkeessa on luotu yhtenäinen vakioehtojen otsikkorakenne. Yhteinen rakenne otetaan pakotetusti käyttöön valtionavustuspalveluissa. Myös muille kuin palvelujen käyttöönottaville viranomaisille suositellaan yhtenäisten ehtorakenteiden käyttöönottoa. Tueksi on laadittu myös vakioehto-opas, jossa on ehtoihin liittyviä mallilauseita ja kuvattu oikeuskäytäntöä. Valtionavustuspalveluissa vakioehdot laaditaan ja julkaistaan hakuilmoituksen yhteydessä. Mallilauseista löytyy myös käännökset ruotsiksi ja englanniksi. Avustuksia voidaan hakea myös suomen lisäksi näillä kielillä. Oppaassa ei ole otettu huomioon henkilö- ja investointiavustuksiin liittyviä vakiotekstejä. Viranomaiset voivat laatia ehtoja ja ohjeita samoista asioista (esim. työajanseuranta). Ehdot ovat avustuksen käyttäjiä sitovia. Ohjeissa kerrotaan, miten käytännössä toimitaan. Ehtojen lisäksi avustusten käytöstä voidaan säädellä asetuksella. Valtionavustushankkeessa pohdinnassa on, pitäisikö kustannuksista säätää jotain valtionavustuslain tai –asetuksen tasolla.

Jaostossa todettiin, että eri dokumenttien soveltamisjärjestys olisi hyvä tuoda esille. Ehdoissa tulisi huomioida myös viestinnällinen näkökulma ja saavutettavuus, erityisesti henkilöhakijoiden osalta. Tällöinkin tulee huomioida ehtojen juridisuus. Lisäksi muistutettiin, että ehdoille pitäisi aina olla joku peruste (esim. miksi joku kustannuserä ei ole hyväksyttävä) ja ehtojen on oltava kirjanpitolain mukaisia. Investointiavustusten ehtoja olisi myös hyvä kehittää.

6 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi tutkimusjaoston tilanneraportti. Tutkimus- ja teknologiainfrastruktuuria koskeva kuvaus on laadittu. Saajaryhmä on tarkastellut laskentamalleihin liittyviä haasteita. Tietovarantojen määrittelytyön osalta jaoston kokouksessa tarkastellaan vakioehtoja, vaikutusketjuja ja avustuspäätöksiä.

Seuraavassa kokouksessa tarkasteluun tulee talouden yhtenäistämiseen ja käsitteisiin liittyvät asiat. Valtionavustustoiminnan tietovarantojen rajapintoja on myös kartoitettu. Niitä tullaan tarkastelemaan helmikuun kokouksessa. Tutkimusrahoitukseen liittyvä käsitteet ovat osoittautuneet keskeiseksi kehittämiskohteeksi. Käsitteisiin liittyvää tarkastelua on tehty yhdessä Valtiokonttorin kanssa. Ehdotusta tullaan käsittelemään maaliskuun kokouksessa. Tutkimusrahoitukseen liittyviä kysymyksiä on käsitelty myös yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Työn alle on myös otettu loppuraportin luonnostelu ja kehittämisehdotusten koonti.

Käytiin lävitse myös jaoston tunnistamia riskejä. Henkilöriskit ovat madaltuneet ja jaosto on ollut sitoutunut työhönsä. Varsinaisten jäsenten poissa ollessa kokouksiin ovat osallistuneet sijaiset. Korostettiin, että on jaoston jäsenten hyvä viestiä jaoston työstä ja sen etenemisestä oman organisaation sisällä. Jaoston ulkoiseen viestintään ja sidosryhmien tapaamiseen tullaan kevätkaudella panostamaan. Eri sidosryhmien tapaamisia kalenteroidaan helmi-maaliskuulle. Valtionavustushanke ja tutkimusjaoston sihteeristö ja puheenjohtaja voivat tulla esittelemään valtionavustushanketta jaoston työtä erilaisiin verkostoihin. Alustavien kehittämisehdotuksien validoinnista tullaan järjestämään erikseen työpaja maaliskuun lopussa.

Keskusteltiin myös riskikartoituksessa esiin nousseesta tietosuoja ja –tietoturvakysymyksistä. Muistutettiin, että mm. tutkimussuunnitelmat, tutkimusaineistot ja tutkimustulokset voivat olla luottamuksellisia tai salassa pidettäviä. Valtionavustuspalvelujen käyttöönotto ei muuta asioiden julkisuutta.

7 Tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit

Todettiin tiedoksi tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureja koskeva kuvaus. Tutkimusinfrastruktuurin rahoituksen ja seurannan kannalta keskeistä on jako julkiseen tutkimukseen ja taloudelliseen toimintaan. Jos tutkimusinfraa käytetään kumpaankin tarkoitukseen, on toiminnot eriytettävä. Niiden rahoitusta, kustannuksia ja tuloja on seurattava erikseen johdonmukaisesti sovellettujen ja objektiivisesti perusteltavissa olevien kustannuslaskennan periaatteiden mukaan.

Valtionavustuksella voidaan rahoittaa tutkimusinfrastruktuurin toimintaa, rakentamista tai parantamista julkisen sektorin normaalien rahoituskäytänteiden mukaisesti. Huomiota tulee kiinnittää, että maksimissaan 20 % saa olla kohdistettu taloudelliseen toimintaan kokonaiskapasiteetista. Huomiota tulee kiinnittää siihen, että puhutaan kapasiteetista ei käytöstä. Taloudellisen toiminnan osuudessa on huomioitava valtiontukisäännöt, erityisesti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 artikla. Joissain tilanteissa taloudellista toimintaa ja investointia voi rahoittaa innovaatioklusterituella. Ero tutkimus- ja klusteri-infrastruktuurin välillä voi olla häilyvä. Tutkimusinfrastruktuurina rahoitettavalta osalta infrastruktuurin käytön on oltava joko perus- tai teollista tutkimusta.

Tulevassa RPA art 26 a säädetään tuesta testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien investointeihin. Nämä infrastruktuurit ovat pääasiallisesti yritysten käytössä. Maksimituki riippuu infrastruktuurin kokoluokasta yrityksenä; 25% (suuri), 35% (keskisuuri) tai 45% (pieni). Tutkimus-, testaus- ja kehittämisinfrastruktuurien kunkin toiminnan lajin rahoitus, kustannukset ja tulot on erotettava tosistaan. Tutkimusinfrastruktuuriin liittyvät käsitteet ja käytännöt tulee huomioida toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Käytännössä tilanne voi johtaa siihen, että samaan laitteeseen (investointiin) voi kohdistua kuin ”yhden lajin” valtion avustusta; joko ei-taloudellisen toiminnan rahoitusta tai taloudellisen toiminnan rahoitusta.

Keskusteltiin monimutkaisista tutkimusinfraan liittyvistä pelisäännöistä, jotka tulevat EU:sta. Asetetut tavoitteet ovat oikeansuuntaisia ja selkeät tapaukset on helppo ratkaista. EU-ehdoin vaikuttamista pitäisi tehdä hallinnon yhdessä.

8 Saajaryhmän tunnistamat haasteet laskentamalleihin

Käytiin lävitse saajaryhmän tunnistamia haasteita. JYSE-ehjoja ei tule käyttää valtionavustustoiminnan yhteydessä. Vastikkeellisen toiminnan osalta ehtoihin liittyy haasteita mm. vastuiden näkökulmasta. Ministeriöt hankkivat tutkimusta joko yhteisrahoitteisena tai maksullisena toimintana. Maksullisessa toiminnassa muut kumppanit ovat alihankkijoita. Yhteisrahoitteisessa toiminnassa kumppanit on nimettävä rahoituspäätöksessä. Käytännössä on vaihtelua tällä hetkellä. Jaostossa korostettiin, että eri rahoitusmuodot, niihin liittyvät käytännöt sekä sopijaosapuolten roolit tulisi olla selvät. Valtionavustushankkeessa on tehty selvitystä yhteishankkeista ja niihin liittyvistä menettelyistä. Käytännöt vaihtelevat tällä hetkellä. Yhteishankkeisiin liittyviä menettelyitä tullaan tarkastelemaan jaoston kevään kokouksissa.

Ministeriöt usein leikkaavat kokonaiskustannusmalliin liittyviä kertoimia. Hakuteksteissä tulisi kertoa budjetointimalli ja HSK- ja YK-prosentit. Myös omarahoitusosuuksissa on ollut epäselvyyttä. Tätä kysymystä tarkastellaan jaoston seuraavassa kokouksessa. Toivotaan, että talousraportointipohjia yhtenäistetään ja raportoinnissa hyödynnettäisiin automatiikkaa. Valtion tutkimuslaitoksien osalta momentin käyttö- ja kirjaamisoikeudet, niihin liittyvät henkilötyövuodet sekä itselaskutusmenettelyt ovat haasteellisia mm. rahoituksen seurannan kannalta.

Haasteita on myös hakuaikatauluissa ja rahoituksen käyttöön liittyvissä aikatauluissa. Toivotaan selkeää viestintää ja ennakkollista tiedottamista. Hakuvaiheessa annettujen tietojen tulisi päteä myös raportointivaiheessa. Erityisesti kansallisen vastinrahoituksen hakemisen aikataulut suhteessa haettavan EU-rahoituksen aikatauluihin ja vaadittuihin sitoumuksiin ovat haasteelliset. Tähän tarvittaisiin enemmän koordinoitua. Vastinrahoitus voisi tulla myös yhdestä paikasta.

Lisäksi keskusteltiin laitteistokulujen osoittamisesta BF:n projekteille. Haasteita on ollut vain projektin käyttöön osoitettujen laitteiden kulujen kattamisessa. 1-3 vuotta kestävässä projekteissa kuluja ei saada katettua poistojen tai yleiskustannusten kautta. Toivotaan, että laitteet korvattaisiin laitteen hinnan mukaisesti. Tässä on hakijakohtaisia eroja. Osa hankkii laitteet investointiavustuksina ja osalla on käytössä seurantaan erillisiä seurantatylejä. Todettiin, että organisaatioiden laskentamallit ja niiden kuvaukset ovat avainasemassa.

9 Valtionavustusten tietovarannot: Vaikutuksetjut

Päätettiin siirtää asia seuraavaan kokoukseen.

10 Valtionavustushankkeen tilanne

Todettiin tiedoksi valtionavustushankkeen tilanne.

11 Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

12 Seuraava kokous

Tutkimusjaoston seuraava kokous pidetään 15.2.2023 klo 12.00-14.00 TEAMS. Seuraavan kokouksen esityslistalla on talouden yhtenäistäminen (mm. omavastuuosuudet, in kind (maksutta käyttöön saadut resurssit), talouskäsitteistö), valtionavustustoiminnan tietovarantojen rajapinnat ja tietovarannot: avustuspäätökset

13 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, tutkimusjaoston sihteeri

Liitteet -

Jakelu Tutkimusjaoston jäsenet

Tiedoksi Ohjausryhmän jäsenet
Hankeikkuna